СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 5-го ТРАВНЯ 1951. No. 104. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 5, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ГЕН. МЕК АРТУР ЗА УЛЬТИМАТ ДЛЯ ЧЕРВОНОГО КИТАЮ

Хоче вести війну проти комуністів навіть без Об'єднаних Націй

Вашинґтон, 3 травня.—Кімната об'єднаних сенатських комісій збройної служби й закордонних справ стала сьогодні форумом для обговорення американської політики на Далекому Сході, як частини її світової політики, коли від год. 10.18 ранку, до год. 6.15 ввечір, з належною перервою на обід, ген. Доґлес МекАртур вияснював засади своєї стратегії в Кореї для швидкого закінчення війни з комуністами, як довго він був верховним командувачем нійськ Об'єднаних Націй. Він заявив, що президент Труман виставив на небезпеку інтереси Америки тим, що звільнив його з того становища 11 квітня „сумарично", не даючи йому нагоди з'ясувати воєнних плянів своєму наступникові, ген. Метю Ріджвей, але він признав, що президент мав право його відправити з його становища.

Був би вислав ультимат комуністичному Китаєві.

Заки президент звільнив його з командування, він хотів вислати йому свої предявлення як розправитися з китайськими напасниками, а саме, щоб вислати їм ультимат, щоб вони або забралися з Кореї, або наразили себе на війну з цілим вільним світом. Якщо інші члени Об'єднаних Націй не схотіли б згодитися на таку тактику, тоді він хотів дораджувати Злученим Державам — і це його теперішній погляд — щоб Америка пішла сама війною проти комуністів. Тому, що президент Труман не погоджується з його тактикою і обстоює політику „обмеженої війни" тільки в самій Кореї, то генерал назвав таку політику „угодовством" („апізмент"). Одначе МекАртур застеріся проти закидів, наче б він не слухав вказівок президента, кажучи, що він сповняв їх точно, на скільки це було можливе.

Домагається швидкої перемоги.

Генерал висловив погляд, що комуністичний ворог мусить бути переможений — і то негайно — у Корейській війні і зробив закид адміністрації Трумана, що теперішня „обмежена війна" в Кореї може перемінитися на світову війну, якщо не будуть вжиті рішучі воєнні міри, а саме: економічна й моральна бльокада китайського побережжя і бомбардування китайських і манджурських воєнних матеріялів, які йдуть до Північної Кореї. Він теж твердив, що об'єднанні генеральні штаби „неоперативними" припорученнями з 12 січня, підтримали його в таких плянах на стільки, що згодилися на повітряну розвідку і блокаду китайських і манджурських побереж.

ГЕН. ДОҐЛЕС МекАРТУР під час вчорашніх свідчень перед спільним сенатським Комітетом збройних сил і закордонних справ в справах американської політики і стратегії на Далекому Сході.

Техніка підчас складання свідчення.

Ген. МекАртур зізнавав під присягою перед 26 членами обох сенатських комісій і перед десятками інших сенаторів, бо всі сенатори мали право бути приявними на переслуханні. Кореспондентів ані загальної публіки не допущено. Зізнання списувано стеноґрафічно, а після переглянення протоколу, комісія якстій оприлюднила такі його частини, які вважала за нешкідливі для безпеки країни. Після першої осторови предсідника об'єднаних комісій, демократа сен. Ричарда Б. Россела, що допити мають послужити для вияснення закордонної і військової політики і тому треба їх поставити на найвищому рівні, пішли запити предсідника й відповіди ген. МекАртура, який явився в товаристві свого секретаря, ген. Кортні Вітнія. Після покінчення переслухання в четвер ввечір, дальше переслухання назначено на п'ятницю ранком.

Газети, які дістали цензурований текст запитів і відповідей, передають зміст свідчення на повних п'ятьох газетних сторінках з такими приблизно головними заголовками:

„Цензуроване свідчення Мек Артура на тайнім переслуханні комісії; питання й відповіди у спорі, який призвів до відправлення ген. МекАртура; МекАртур описує конференцію з Труманом на острові Вейк і спосіб, в який її представлено в звітах; МекАртур хотів вжити націоналістичних військ Чіянґа проти „спільного ворога"; МекАртур переповідає свої повновласти, коли він виконував команду на Пацифіку". — У тексті висланого телеграфом протоколу до газет подано 77 піднаголовків, які заторкують н а й різнородніші питання. Щоб їх хоч побіжно обговорити, на це треба окремих студій. У протоколі зазначено в деяких місцях, кільки рядків пропущено в цензурі. Загалом в протоколі записано 55,000 слів, з чого вичеркнено 2,500.

Зі спірних справ вибиваються на перше місце такі: Твердження МекАртура, що уряд не має загалом ніякої політики в Азії; що Росія не має сили напасти на Америку в Азії, а може тільки боронитися; твердження генерала, що розвідку в Азії мала вести Центральна Розвідча Аґенція, а не його розвідка.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАТРИМАЄ О'ДВАЙЕРА НА ПОСТІ АМБАСАДОРА

Вашинґтон. — Президент Труман заявив на пресовій конференції, що він не має наміру відкликати Вилйєма О'Двайера з його становища амбасадора до Мексика, не зважаючи на гостру критику його поведінки на становищі колишнього посадника міста Ню Йорку й на допити сенатської слідчої комісії, яка закидає йому оборону кримінальних типів. Президент навіть сказав значучо: „Він (О'Двайер) є теж борцем, як я самий". Опісля президент ще додав, що він не надіється зголошення резиґнації самим О'Двайером зі становища амбасадора внаслідок слідства комісії. Оборона О'Двaєера президентом стоїть у різкій суперечності з поглядами в Конґресі на виконування ним уряду амбасадора, коли деякі сенатори різко домагалися його резиґнації. Конґрес має право поставити амбасадора під конституційний суд („імпічмент"), одначе досі не було такого випадку в американській історії.

В АМЕРИЦІ

● **Франсіс Адамс Труслов,** американський економічний письменник, найменований американським комісарем при спільній американсько-бразилійській комісії для економічного розвитку Бразилії. Це буде довготривала праця на підставі Точки Четвертої.

● **Півмільйона долярів** зобов'язалися заплатити бизнесовці з Шікаґо на виборчий фонд, якщо Республіканська й Демократична партії відбудуть свої краєві конвенції в їхньому місті. Кілька днів тому таку обіцянку оприлюднила Филаделфія.

● **Страйком у фабриках газетного паперу** у провінції Онтеріо, у Канаді загрозили робітники, якщо впродовж двох тижнів не буде підписаний новий контракт з підвишкою платні. За підвишкою платні може прийти підвишка ціни газетного паперу.

ПРЕЗ. ТРУМАН ОБСТОЮЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ ГЕН. М'АРТУРА

Закликає загал здержатись з кінцевою оцінкою

Вашинґтон, 4 травня. — В тому самому часі, як ген. Доґлес МекАртур складав свої зізнання в сенатській комісії, президент Труман на пресовій конференції дальше обстоював своє становище щодо відкликання ген. МекАртура з усіх командних постів на Далекому Сході, наводячи деякі нові арґументи та закликаючи широкий загал здержатись з кінцевою оцінкою тої справи аж до того часу, як будуть відомі всі факти. Президент м. і. твердив, що ген. МекАртур вперто відмовлявся допустити до праці в районі свого командування на Далекому Сході очолювану ген. Смитом Центральну Розвідчу Аґенцію, аж доки не був змушений до того несподіванкою комуно-китайської інтервенції в Кореї. Відповідаючи на запит, президент Труман заявив, що ген. МекАртур, підчас їхньої зустрічі на острові Вейк, був його цілком переконав, що комуністичний Китай не приступить до війни. Президент відмовився від коментарів на цілий ряд запитів, але пропонував не робити заключень аж до виявлення всіх фактів. Він переконаний, що як ці факти будуть відомі, вони насуватимуть тільки одну відповідь і цю відповідь президент уже дав, звільняючи ген. Мек Артура з його командування.

ГЕН. БРЕДЛІ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ ВИЯВЛЕННЯ КОДІВ

Вашинґтон, 4 травня. — Підчас зізнання ген. МекАртура перед сенатською комісією, ген. Омар Бредлі, голова шефів об'єднаних штабів, звернувся телефоном до сенатора Ричарда Руссела з Джорджії, остерігаючи комісію, що публікація зізнань ген. БекАртура може допомогти ворогові знайти ключ до таємних кодів американських збройних сил. Діло в тому, що маючи евентуально код і опісля незакодований цитат з нього, ворог міг би впасти на слід ключа. Ген. МекАртур опісля заперечив таку можливість, заявляючи, що в його зізнаннях таких цитатів не було. Зізнання ген. Мек Артура відбувалися при закритих дверях, а їх текст передавано кореспондентам після провірки відповідними військовими властями з Пентаґону. Проте, ген. Бредлі висловив свою „велику турботу", що й така осторожність може бути ген. БекАртур вернувся літаком назад до Ню Йорку.

Створено Американську Третю Повітряну Силу в Европі

Париж, 4. травня. — В Европі створено додаткову повітряну силу та поставлено її до розпорядження очолюваному ген. Двайтом Айзенгавером головному аліянтському командуванню. Цю силу створено зі стаціонованої в Англії американської третьої повітряної дивізії, підносячи її до розмірів повітряної сили, що вимагатиме її доповнення додатковими бомбардувальниками і боєвими літаками. Командантом Третьої сили залишиться дотеперішній командант дивізії, ген. Ліон В. Джансон, що буде підпорядкований головному командантові аліянтських повітряних збройних сил в Европі, теж американському генералові Лорісові Норстедові.

Величаве Відкриття „Фестивалю Британії"

Лондон, 4 травня. — Вчора король Юрій відкрив тут цьогорічний „Фестиваль Британії", що своїм блеском і величністю дорівнює найбільш величавим часам цеї древньої країни. Фестиваль, згідно зі заявою короля, має бути доказом „відваги і вітальности" Англії і того, „що вона може зробити". Фестиваль, що включає довгу програму культурних імпрез, мистецьких вистав тощо, продовжуватиметься до жовтня та стягне до Англії велику кількість туристів з цілого світу. Столиця Англії, підчас вчорашнього відкриття свята, була найбільш святочно прибрана та величаво ілюмінована.

ВСТАНОВЛЕНА ВЕРХОВНА РАДА АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Лондон, 4. травня. — Тут створено нову міжнародну Раду, яка на випадок війни могла б стати верховним керівництвом країн Північно-Атлантійського Пакту. Вияснюючи подробиці більших змін, які тількищо довершено в аліянтському апараті, американський представник в Північно-Атлантійському Пакті, Чарлз Спофорд, заявив, що від тепер оборонний союз буде керований Верховною Радою, в якій в протилежності до дотеперішньої практики, можуть засідати теж голови союзних держав. В новій Раді засідатимуть головно міністри закордонних справ, оборони та фінансів — кожної з договірних країн, але на випадок найбільшої загрози таку аліянтську Верховну Раду творитимуть президенти і премієри союзних держав.

Іранський Премієр Заповідає Негайну Націоналізацію Нафти

Тегеран, Іран, 4. травня. — Іранський премієр, д-р Магоммед Массаґед, представив вчора парляментові новостворений ним уряд та виголосив програмово-політичну промову, в якій заповів безпосереднє здійснення ухваленого вже парляментом і підписаного шахом закону про націоналізацію нафтової промисловости. Заяву премієра ентузіястично вітали його прихильники. Відносно закордонної політики премієр, старий лідер іранської скрайно-націоналістичної партії, заповів вірність принципам Об'єднаних Націй та максимальну піддержку цій міжнародній організації в здійснюванні її чартеру. Свою політичну програму премієр має ще з'ясувати сенатові і опісля вона буде — предметом дискусії.

Автоматичні телефони на краєвий простір

Ню Йорк.—Незабаром можна буде кликати любе число телефону в кожному місті Злучених Держав, не вживаючи помочі телефонічної операторки. Автоматичні телефонічні получення можна буде дістати з Атлантійського побережжа до Тихоокеанського, як хто знатиме число місцевого телефону. Ці пляни оприлюднило підприємство Белл Телефон Компані, подаючи вістку, що вже почалися роботи для вставлення відповідного механізму в стейті Ню Джерзі. Праця над цією справою буде викінчена ще цього року. В Злучених Державах нараховують 800 телефонічних централь, які діють при допомозі 13 шифрових знаків.

Відложено Голосування Над Продовженням Акту Про Ді-Пі

Вашинґтон. — Конґресмен Джан Е. Ренкін з Міссіссіпі хвилево стримав дискусію над законопроєктом для продовження Акту про ДіПі з 1950 р., який допускає іміґрантів зі скитальщини до 31 липня 1951 р. Новий законопроєкт має на меті продовжити діяння акту до кінця 1951 р. Його мали ухвалити як наглий внесок, якщо б не було ні одного спротиву. Одначе Ренкін зажадав правильного поступування над цією справою, видвигаючи закид, що нові іміґранти це фармері, які позбавляють праці тутешніх фармерів. Законопроєкт передбачує не тільки продовження правної сили самого акту, але й існування Комісії Переміщених Осіб.

● **Роберт А. Воґелер,** який повернувся з тюрми на Угорщині, пішов до шпиталю для лікарських оглядин. Він відмовився відповісти на питання журналістів, кільки є правди в тому, що він признався до вини на суді в комуністичній Угорщині.

ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ БОЇ В КОРЕЇ

Ворог творить оборонну лінію поза засягом аліянтських гармат, підготовляючись до нового наступу

Токіо, 4. травня. — Вчорашнього дня на корейському фронті почали знову розгортатись більші бої, але все ще місцевого порядку та між обмеженими силами. Сильні патрулі аліянтських панцерних колон запускалися глибоко у здобуту попередньо ворогом територію, натрапляючи в поодиноких місцях на сильний ворожий вогонь. Вчора після полудня сильна аліянтська бронетанкова колона пробила собі шлях знову до зайнятого червоними міста Уіджонґбу, 11 миль на північ від Сеул, і опісля знову відступила на ніч на свої вихідні позиції. На інших секторах фронту ворожі війська в силі до одного полку знову появилися на теренах, що вважалися „нічиїми" після ворожого відступу та перервання прямої атаки на Сеул. Існують деякі познаки, що ворог відтягнув свої головні сили поза засяг аліянтської артилерії і там перегруповує і доповняє їх в підготовці до продовжування заломаного в першій фазі весняного наступу. Аліянтська повітряна розвідка стверджує знову оживлений рух довгих військових колон та постачання з ворожого запілля на фронт. Від атак аліянтської авіяції ворог поніс великі втрати в людях і матеріялі теж в запіллі. До найзапекліших і найбільших боїв на фронті — приходило на північний захід від Сеул, де ворог залишив приблизно одну дивізію, перекинувши інші сили на центральну ділянку фронту. Після чотирьох годин сильної взаємної перестрілки, ворог відступив. До завзятих боїв приходило теж на північний схід від Сеул, де ворог теж відступив після довшого контакту з панцерними аліянтськими загонами. В обох випадках червоні понесли великі втрати. Тільки на східному секторі, в безпосередньому віддаленні від Японського моря, було відносно спокійно. Не зважаючи на інтензивність боїв на поодиноких ділянках фронту, вони мали тільки місцевий характер та були наслідком „проби терену" з обох боків. Аліянтська авіяція впродовж цілого дня розгортала максимальну активність на фронті і в запіллю, завдаючи ворогові великих втрат і шкод.

● **„Комітети боротьби** проти контрреволюції" встановлено в червоному Китаю по всіх інституціях, школах і організаціях.

Большевики вбили американського вояка у Відні

Відень, 4 травня. — Вояк американської військової поліції, що виконував свої патрульні обов'язки в міжнародному секторі Відня, був вбитий сьогодні рано двома уніформованими совєтськими вояками. Свідком інциденту, що трапився на головній вулиці міжнародного сектору, був Олександер Кендрик, кореспондент Коломбія Бродкестинґ Систем. Він твердить, що двох американських вояків, які в цьому секторі виконували поліційну службу, зупинили двох совєтських вояків, протизаконно озброєних в ручні кулемети. Росіяни відкрили вогонь, вбиваючи на місці капраля Пола Дж. Гріссена.

150,000 ЧЕРВОНИХ В АЛІЯНТСЬКОМУ ПОЛОНІ

Токіо, 4 травня. Аліянтське командування повідомило, що в його диспозиції є тепер около 140,000 полонених комуно-китаських і північно - корейських вояків. Всі вони перебувають у величезному таборі воєннополонених у Південій Кореї. Для них розроблено відповідну виховну програму, зокрема даючи їм можність навчитись відповідного ремесла або іншої професії, щоб після їхнього звільнення вони могли знову зайняти корисне місце в своєму суспільстві.

СОВЄТСЬКЕ НАРОДОВБИВСТВО В КОРЕЇ

Об'єднані Нації, Н. Й., 4 травня. — Корейський уряд звернувся вчора до Економічної і Соціяльної Ради О. Н., обвинувачуючи Совєтський Союз, червоний Китай та їх північно-корейських маріонеток в поповнюванні злочину народовбивства в Кореї, та домагаючись відповідного слідства з боку О. Н. Корейський уряд при цьому покликається на ухвалену Генеральною Асамблеєю конвенцію проти народовбивства. Корейське обвинувачення піддержується цілим рядом речових доказів.

БРИТАНІЯ ЗАСТОСОВУЄ ЕМБАРҐО ВІДНОСНО КИТАЮ

Лондон, 4. травня. — Рівночасно з тим, як представник Злучених Держав в Об'єднаних Націях вніс формальну резолюцію в справі заборони вивозу до комуністичного Китаю всіх сирівців, товарів і продуктів, які могли б бути використані у війні, премієр Атлі повідомив в Палаті Громад, що Британія зі свого боку таке ембарґо вже застосовує та що вона під цим оглядом діє в повному порозумінні з урядом — Злучених Держав. Премієр Атлі заявив, що в останніх трьох місяцях з Британії не вислано до Китаю жадного матеріялу, що міг би бути використаний у війні. Це відноситься до ґуми та інших стратегічних матеріялів. Палата оплесками приняла заяву премієра, як він твердив, що було б помилково думати, що „будь-який матеріял, висланий з Британії до Китаю, міг бути використаний проти наших вояків, бо кожному відомі джерела постачання китайської зброї." Всі зрозуміли, що за це джерело премієр Атлі вважає Совєтський Союз.

ЗНОВУ ВІЙНА В ПАЛЕСТИНІ

Тель Авів, 4. травня. — З малого прикордонного інциденту між Ізраїлем і Сирією два дні тому, почала розвиватися битва, що загрожує повним відновленням арабсько-ізраїльської війни в Палестині. Під час вчорашнього дня вже приходило до справжньої битви в демілітаризованій зоні здовж ізраїльсько-сирійського кордону на північ від Галилейського озера. В боях вже беруть участь більші військові з'єднання, — включно з артилерією. Деякі стратегічні пункти переходять з рук до рук в наступах і протинаступах. Обі сторони обвинувачують одна одну в започаткуванні атаки та взаємно скидають на себе відповідальність за неї. Обі сторони теж зіґнорували заклик представника Об'єднаних Націй до негайного припинення воєнних дій та завішення зброї. — Бої продовжуються.

В СВІТІ

● **Західні спостерігачі** першотравневої військової паради в Москві стверджують, що на цій параді не було жадних нових досягнень в технічному виряді армії і авіяції.

● **Колишній комуно-чеський** заступник премієра, Богуміль Лявсман, що рік тому втік перед чисткою до Німеччини, перенісся тепер до Юґославії, звідки думає продовжувати боротьбу проти відданих Москві чеських комуністичних володарів — повідомляє юґославська преса.

● **Король Абдулаг розв'язав** вчора йорданський парлямент, роблячи це на внесок премієра, що закидував послам „неконституційне поступування".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЯК

В Вашингтоні відбуваються переслухання найвищих військових достойників, генералів з п'ятьма зірками, завданням яких буде провірити в першу чергу війну в Кореї, щоб таким чином знайти спосіб, як її якнайскорше закінчити. Майже напередодні цього переслухання проголошено, за згодою президента Трумана, тайний звіт про Корею, виготовлений ген. Албертом С. Ведемейером ще в 1947 році, доказовим матеріялом на факт, що Совєти, які тоді держали під своєю владою Північну Корею, підготовляють корейських комуністів до збройного нападу на Південну Корею.

Передбачування ген. Ведемейера здійснилися. Але уряд, не зважаючи на протилежні запевнення секретаря стейту Ачесона, таки не виконав усіх порад ген. Ведемейера в справі оборони Південної Кореї і не поробив усіх заходів для відбиття нападу червоних з Півночі. За це прийшлося американському воякові дорого заплатити, не тільки життям, але теж репутацією. Бо як тільки надійшли перші сумні вісті про наступ червоних і відступ американців, почалася, головно в Европі, гостра критика американського вояка, як „м'якого", „вигідного", „без вищого ідеалу" і т. п. З цього логічне заключення: Як такий вояк може дати собі раду з фанатично вихованим червоним вояком, бо що цей вояк б'ється у Кореї завзято, в те ніхто не сумнівається. Мало хто брав під увагу, що американський вояк у Кореї станув проти ворога, який мав у початках таку велику перевагу, яка мусіла заважувати прямо вже самою численністю. Натомість, як тільки справи наладнались приблизно так, що можна було рахувати на найменшу можливість успіху, протинаступ американського вояка знищив відразу майже всі здобутки ворога, осягнені ним впродовж довгої офензиви. Те саме повторилось, коли у війну вступив червоний Китай і кинув свіжі сили. Спершу червоні мали великі успіхи, але опісля знову наступив застій і відворот.

Тепер ми є свідками нового червоного наступу, теж добре підготованого, але вже навіть у першій фазі заломаного. Ця *„велика перемога", про яку заговорив ген. Джеймс А. Ван Фліт, командант Восьмої Армії та аліянтських сухопутніх сил* у Кореї, є „великою" вже тому, що ніхто її не надіявся. Хто міг припустити, що довго підготовлюваний новий червоний наступ може заломитись уже в першому розгоні. Навпаки, кружляли такі вісті, що тим разом навряд чи пощастить втримати бодай малий шматок корейської землі. Ще й нині саме аліянтське командування приготовляє нас, мимо „великої перемоги", на можливі неприємні несподіванки, бо ворог ще не кинув головної сили, за якою цим разом стоять уже резерви самої Москви. Проте й це не змінює факту, що американський вояк бореться хоробро й завзято, хоч усе ще воює з багато чисельнішим ворогом. Американський воєнний кореспондент, Джім Дж. Люкас, описуючи цього вояка у своїх звідомленнях з фронту, стверджує, що він твердий і запеклий вже до такої міри, що взагалі не думає про відступ, а як і відступає, то не в тому розумінню, що він переможений. Такими запеклими, пише Люкас, ці вояки мусять бути, бо інакше червоні вже давно були б заняли цілу Корею.

В часі, коли очі наші звернені на генералів та їхні пляни дальшої боротьби проти червоної аґресії в Азії й світі, не можна забувати теж і про тих простих вояків, боєвий дух яких є вирішальним чинником у цьому великому змаганні. З цих причин американський вояк заслуговує на найбільшу увагу і найвище признання.

АКТУАЛЬНА СПРАВА

За два місяці в школах почнуться звичайні літні вакації і вже тепер набирає актуальности справа організацій вакаційних осель для шкільної дітвори. В минулому році наші громади почали цею справою турбуватися далеко раніше, але й це не допомогло розв'язати цю важливу проблему задовільно в усіх громадах. В цьому році справа ще більше притихла і з дотеперішніх інформацій не можна робити надто оптимістичних висновків.

Організація вакаційних осель в громадській площині у нас ще є в дуже початковій стадії, і готова в ній залишитися, як довго не буде створена відповідна центральна громадська організація, яка такими справами занімалася б, або якщо в них не виробить собі відповідного авторитету вже одна з існуючих громадських централь. Досі ці справи полагоджувано на більше бо менше індівідуальній базі, з найбільшим засягом одної громади. Це цілком правильно, бо це й є справою поодиноких громад. Проте, в наших обставинах було б доцільно бодай теоретично охопити цілість проблеми вакаційних осель, спопуляризувати їх, поділитись досвідом та на його підставі створити відповідні форми, що допомогли б тим громадам, в яких досі ще не має власного досвіду, або немає відповідних кваліфікованих сил, що могли б цими справами зайнятися.

Справою організації вакаційних осель досі займалися індівідуально деякі парафії, поодинокі організації, або окремо створювані Комітети. В останньому велике заінтересування цею проблемою виявив новооформлений в цій країні український ПЛАСТ. В цьому році в більшості існуватимуть ті оселі, що вже існували минулого або попередніх років. Можливо, будуть зорганізовані теж деякі нові. А все це є ще дуже далеке від задовільного і вистачального.

Який вихід з положення? Насамперед — знову зактуалізувати справу своєчасно по громадах і організаціях, зробити її спільною і загально - громадською проблемою та шукати розв'язки на місцях. Загал громадянства було зайво переконувати про важливість самої справи вакаційних осель для дітвори, але поодиноких громадян ще напевно доведеться. І це можна зробити на місцях та частинно в пресі. Теж по тих громадах, де проблема самих вакаційних осель вже позитивно розв'язана, важливо надати їм такого характеру, щоб вони могли дати найбільшу користь і для дітвори і для громади. Важливо, щоби ті оселі не перемінювалися в ґетта багатьох наших громадських чи соціяльних груп, але навпаки, щоби в них затиралось все те, що могло б нас ділити, а скріплювалось те, що нас лучить. Вакаційні оселі повинні стати тими справжніми кузнями здоров'я і характерів тих, що мають перебрати і продовжувати наш громадський дорібок. Відповідна виміна думок на ці теми в пресі, на громадських зборах та в приватних розмовах допоможе нам ці кузні літніх сезонів створити і відповідно устаткувати. Громада з полегшенням відітхнула б, якщо цею справою в цілій ширині хотів би зайнятися відповідно кваліфікований громадський авторитет.

Микола Чубатий

УНРада та Українська Визвольна Боротьба

I

В двох статтях — „Годитися треба, але як?" — опублікованих в „Свободі" (чч. 95 і 96), Іван Кедрин заторкнув знов справи УНРади і об'єднання українців на еміґрації. Заторкнув це в зв'язку з резолюціями, ухваленими недавно Управою Української Пан-Американської Конференції у Вінніпеґу, які накладали обов'язок на провід американських та канадійських українців зробити якісь рішучі кроки, щоб довести до об'єднання української політичної еміґрації та до створення одного репрезентативного тіла українців поза межами України.

Стаття появилася по доволі довгій мовчанці української преси на цю тему, має гостро полемічний характер та як така напевно ні до згоди, ні до об'єднання української еміґрації поза межами рідних земель не доведе. В останніх двох роках ми читали вже десятки статтей на цю тему на сторінках преси різних українських політичних уґрупувань та проте справа Української Національної Ради як всіми визнаваної репрезентації українців поза Совєтами, ні на крок не поступила вперед. Навпаки, можна сказати, що вона цофнулася взад.

Не причинилося нічим до скріплення позицій УНРади постійне стверджування, що УНРада це леґальний український парлямент, що Виконний Орган це український уряд на вигнанні, що Андрій Лівицький це леґальний президент та носій суверенної влади Української Народної Республіки. Навпаки, таке крайнє ставлення справи тільки більше скріпило ворожість противного табору і напевно не прихилило для справи УНРади людей невтральних, для яких поняття української держави і суверенної влади України не є легким звуком.

Так само з другого боку опрокидування традиції Української Народної Республіки, противниками УНРади, а то й кпини з самої установи, не пошкодило УНРаді, не зменшило її поваги та не збільшило значення опозиційних груп, бо кожний українець, що думає державницькими катеґоріями та насправді бажає змобілізувати для справи визволення України всі політичні сили українського народу, діючі проти Совєтів, розуміє, що УНРада є конечно потрібна, бо український нарід повинен і мусить мати свобідного речника справи свого визволення в такі критичні часи як нинішні, а традиція УНРеспубліки теж не є без значення.

Справою визволення українського народу з-під чужинецького панування, річ природна, інтересується Український Конґресовий Комітет як політична репрезентація американських українців, громадян Злучених Держав. Таку саму ролю повнить Комітет Українців Канади як політична репрезентація канадійських українців, отже громадян Канади. Але обі ці організації виходять з американсько — зглядно канадійсько-державного становища. Вже навіть з цеї причини політична репрезентація тих українців поза межами України, що не приняли чужого громадянства і рахуються далі громадянами української держави, є конечно потрібною і нею повинна стати Українська Національна Рада, як український державний центр. Ніякі партійні угрупування, які б вони не були сильні, тої ролі сповнити не можуть, бо український нарід потребує поза межами окупованої України всенаціонального речника, що говорив би в імені народу, а не його частини — партії.

Тільки з такою репрезентацією, яку признавали б можливо всі політичні уґрупування та очевидна більшість української еміґрації будуть говорити уряди прихильних нам націй. Тільки така репрезентація українського народу може авторитетно говорити до українців по всьому світі, видавати їм зарядження, домагатися від них праці та гроша, розписувати державні позички, та гарантувати в імені майбутньої української держави та уряду вибраного демократичним способом, що ці позички будуть звернені. Така репрезентація українців поза межами окупованої батьківщини мала б повне право пятнувати неслухняних українців як шкідників національної справи та ставити їх поза межами державницького українського громадянства.

Ініціятива до створення такого репрезентативного тіла українців поза Україною слушно повинна була вийти з того центру, що несе зі собою традицію останнього уряду колись вільної, нині поневоленої України. Коли ця ініціятива звідтам вийшла, то сталося зовсім правильно; якраз з цього джерела повинна була вийти ініціятива до створення УНРади.

Полемізуючи з Закордонним Представництвом Української Головної Визвольної Ради І. Кедрин стверджує у своїх статтях, що неможливість порозуміння поміж ЗП УГВР та УНРадою вкінці розбивається через партію націоналістів революціонерів, себто непримиримість поміж партіями, які нині є вже в УНРаді за тими, що не є. Приватно люди близькі до ЗП УГВР натомість інформують, що всяке порозуміння поміж УНРадою та ЗП УГВР торпедує одна із політичних партій, яка вже є в УНРаді. Не треба забувати, що навіть коли б прийшло до зговорення поміж УНРадою та ЗП УГВР, то проте до консолідації української політичної еміґрації ще далеко, бо поза УНРадою таки ще остали б українські монархісти та націоналісти-революціонери, отже доволі поважні групи української еміґрації.

Одним словом через непримиримість партійних груп не можна довести до консолідації української політичної еміґрації та до створення справді авторитетної Української Національної Ради. Тут саме лежить причина, чому українська політична еміґрація поза батьківщиною не в силі створити свого авторитетного представництва, признаваного бодай подавляючою більшістю української еміґрації. І мала є надія, що таке авторитетне представництво постане при партійній структурі УНРади.

На мою думку сама структура УНРади, себто опертя на українські політичні партії, є помилкова. Фактом є, що серед українців навіть на рідних землях модерних партій, що організували б тисячі чи вже сотки тисяч членів з партійним квитком, ніколи не було. Навіть найбільша політична партія Західної України УНДО не мала своєї правильної партійної організації, всеж таки вона принаймні переводила кілька разів референдум щодо довіря мас в часі виборів. На східній Україні політичні партії, що виринули в часі революції, не мали ще ані одного разу нагоди дістати вотум довіря українських мас демократичним голосуванням.

Відомо, що вже в часі революції існували поважні, національно свідомі, сили середньозаможного селянства (середняки), які хилилися до монархізму і згодом стали найсильнішою опорою проти комунізації України. На цих — „куляків" — звернула большевицька влада всю свою лють, для них створено штучний голод в Україні. Ці сили стояли поза засягом обох тоді великих українських партій — соціялістів демократів та соціялістів революціонерів. Так було на рідних землях, а щож щойно на еміґрації та ще й по 25 літах бурхливої української історії. На еміґрації опинилися тільки проводи тих партій, що не мали нагоди дістати доказів всенароднього довір'я. Які шари вони нині репрезентують, годі сказати. Одно є нині безсумнівне, що коли йдеться про у-

(Продовження на стор. 3-тій)

Заходи проти злочинів

Сенатська Слідча Комісія для прослідження злочину у своєму звіті з 1 травня, не обмежилася на самім ствердженні лиха, але теж подумала про способи, при допомозі яких можна було б зарадити поширюванню злочинства. Таких способів подає комісія аж 22. Це вказує на різнородність злочинів та що проти кожного з них треба було найти відповідний засіб. Ці способи такі:

1. Конґрес повинен якийсь час постійно провірювати зорганізований злочин, як теж змагання федеральної влади до його припинення.
2. Покликати до життя департаментом справедливости окрему бригаду для боротьби з рекетірством.
3. Зорганізувати комісію з трьох осіб для слідкування за зорганізованим злочином, втримування зв'язків між федеральними і стетовими властями і пропонування нових законів.
4. Постійно перевірювати податкові викази всіх звісних злочинців недавно зорганізованою бригадою обману в Бюрі Внутрішнього Податку.
5. Допильнувати, щоб податковці тримали в належнім порядку реєстри, що відносяться особливо до таких злочинців, які, як каже комісія, „постійно їх легковажать".
6. Втримувати щоденний реєстр в касинах гри, а зокрема реєстру осіб, які роблять заклади у таких стейтах, де вони заборонені законом.
7. Змінити закон у такому змислі, щоб не можна було відтягати для податкових цілей втрат при закладах або видатків на такі цілі. Тепер втрати можна відтягати від зисків.
8. Управильнити пересилання між стейтами інформацій в справі гри на те, щоб поставити поза законом „всякі услуги, які мають за головну мету передавати інформації, зв'язані з незаконною грою".
9. Вимагати звітів про чистий дохід від осіб, зайнятих незаконними трансакціями, які приносять більше ніж чистих $2,500 річно.
10. Заборонити висилку міжстейтових повідомлень, включаючи й поштову услугу, що відносяться до закладів.
11. Заборонити міжстейтову пересилку таких приладів, як таблиці для продіравлювання („пунчбордс") або колеса щастя.
12. Накладати суворі кари на проступників закону про наркотики.
13. Облегчити справу депортувати злочинців і інших небажаних чужинців.
14. Змінити еміґраційні закони, щоб можна було накладати кари за пачкування, укривання або переховування чужинців, які перебувають в країні незаконно.
15. Постаратися за повновласть для генерального прокуратора на депортацію натуралізованих громадян, які не повинні були дістати дозволу перебування в цій країні.
16. Збільшити персонал в бюрах, які мають за завдання виконувати закони, особливо в Бюрі Наркотиків.
17. Загострити закони про кривоприсягу.
18. Дати повновласть генеральному прокураторові звільнити від судового доходження свідків, яких свідоцтво він узнає за необхідне.
19. Оприлюднювати призови для осіб, які викручуються від особистого доручення таких візвань.
20. Ухвалити закони, які забороняли б рекітірам брати участь у горілчанім промислі, чи усували б їх з того роду підприємств.
21. Перевести зміну в законах про алькогольні напитки в такім напрямку, щоб „добродійні власники" були зареєстровані на федеральних дозволах і щоб особи, які стараються про дозвіл, подавали всі свої попередні арештування й присуди.
22. Дати право Міжстейтовій Торговельній Комісії брати під увагу моральну вартість людини, коли вона має давати дозвіл на ведення перевозового підприємства.

Крім тих припоручень комісія каже, що застановляється ще над дальшими способами для припинення або недопущення до проступків і злочинности, головно над відкликанням вже виданих дозволів.

В. Гайдарівський

Мерехтливі Зорі

Оповідання

15)

Ні, свідомо йти на підлість я не можу. А дотого ж перед ними я перевагу. Вони сидять і ждуть з моря погоди, і не знають яким вітром на них повіє. Мені ж, як тому мандрівнику з казки, що зупинився перед каменем з надписом: праворуч підеш — до Шубина потрапиш, ліворуч повернеш — в Попова опинишся. Конкуренція між ловцями душ людських, змагання двох славнозвісних фірм! Одна фірма зразу душу не виймає, а вимотує її тоненькими нитками, але за ті дні життя, поки з тебе мотатимуться нитки, ти повинен терпіти голод і холод, каторжно працювати, мріяти про волю і ніколи її не діждатись. Друга фірма всі процеси упрощує. Без допитів, без мордувань, без знущання вириває твою душу, мов зуб з щелепи і ти летиш без пересядки в небесну блакить. Хай собі, хто як хоче, а я за фірму Шубина. А цікаво, больно, коли вбиває?

10. Жеребки

Зачепив я гачок лямпи за шию, витягнув з-за пояса сокиру і поліз через вікно.

— Стій! Назад! — вчепився в мене Іван Кузьмич, що звідкись узявся й тягнув щосили до себе. — Навіжений! Подивіться на нього! Очі горять, як у вовка. Він хворий.

На бригадирів крик поприбігали робітники, мовчки оглядають мене.

— Там стояк мій, — поясняю людям. — Я зрубаю його.

— Я тобі голову зрубаю, — кричить і десятник Крамар.

— Дайте йому в зуби! — махає одразу двома кулаками оскаженілий Мирошниченко.

— Як хочеш ризикувати головою, то треба щось митикувати, — спокійніше вже говорить Іван Кузьмич. Візьми два патрони, повісь на стояк, підпали й виходь, якщо вийдеш. А перед тим людей треба вивести з лави, макітро твоя пришелупковата.

— Дайте мені патронів, — простягнув я руку і мовив голосом жебрака.

В кількох кроках від нас ляснув короткий вибух ще раз тріснутої стелі. Всі здрігнулися й подивились вбік відгородженого поля.

— Виводьте людей і дайте патрони, — уже не просив, а вимагав я.

— Колесник, ти хворий. Іди в амбуляторію, — намовляв він.

Я висмикнув руку й звернувся до десятника.

— Товаришу Крамар, подивіться в поле. Там один стояк перешкоджає посадці. І то я залишив його невибитим. Його треба висадити, тоді стеля сяде. Дайте мені патронів, дайте, прошу вас.

Десятник всунув голову в вікно й дивився цілу хвилину.

— А Колесник правий, — сказав він. — Як раніше того не помітили. Може б помогло, якби висадили. А тепер пізно. До стояка тільки діткнися...

— Ви мене в тюрму хочете впровадити! — закричав я на бригадира. Не дасте патронів — сокирою зрубаю. Плював я на фірму Попова.

— Плюватись не варт Григоріє. А впровадити хочемо не в тюрму, — до амбуляторії, — спокійно мовив бригадир.

— А то хай висадить, — неупевнено казав Крамар. — Як є в нього бажання. Ми не силуємо. Може нічого з ним і не станеться. А то й справді людину можуть засудити.

— Защо? — сіпнувся до нього бригадир. — За стояк? Хіба це перший залишився? Аби людей по тюрмах гноїти...

— Тихіше, тихіше, товаришу Лунін. Не забувай хто ми такі, не забувай, — застерігав, рубаючи кожне слово, Крамар.

— Не забуваю. А хвору людину пускати на загибіль не можу. Якщо треба висадити, то піде той з нас, кому випаде. Як, товариші, згодні потягнути жеребки? — запитував Іван Кузьмич кріпильників, на кожному зупиняючись поглядом. — Самі бачите, складається діло, що висадити треба.

Ніхто на його пропозицію не відзивався, кріпильники понуро дивилися собі під ноги. Бригадирова пропозиція була надто несподіваною, вона робітників заскочила й здивувала.

— Навіщо жеребки, як стояк мій, — бажаючи розв'язати ніяковість, казав я бригадирові.

Але він, ніби й не чув.

— Ти, Мирошниченко, що скажеш? — питав Іван Кузьмич кріпильника, що стояв ближче інших.

— Не знаю, що й казати, — задумливо мовив Мирошниченко. — Стеля, вона так чи інакше сяде. Потріщить ще трохи та й сяде. І нас ніхто не примушує. Ото хіба, що Григорію неприємність. Як захочуть, то справді можуть упекти його. А він і без того настрадався. І діти малуваті має. Комусь таки треба висадити. Від гріха. Та й не станеться нічого, — набираючись рішучости, твердіше казав він. — Як жеребки, то й жеребки. Я хоч зараз...

— А мені дивно, — б'ючи носком черевика в стояк, мовив Євтєхов. — Чого я буду лізти в поле і підставляти голову, щоб її відсікло, коли я там нічого не забув. Хто забув — хай лізе. Проти того не маю нічого...

— Хто ж від тебе іншого міг сподіватись, — в'їдливо говорив Земляний. — Одначе — полізеш. Жереб припаде — живосілом упхаємо.

— Хіба як комусь відхекаю сокирою голову.

— І що ви напосілись на людину, — жартівливо докоряв кріпильникам Мирошниченко. — Ви ж знаєте, що вірити його словам не можна. Він одне каже, а зовсім інше думає. Євтєхову ворожка ворожила, що в шахті боятись йому нічого. Він не боїться. А дотого ж і товариський він. Розуміє, що треба одному за всіх, а всім за одного. Готуйте, лишень, жеребки.

Десятник Крамар взяв у робітників дві сокири й на сталевих щоках щось понаписував крейдою. Потім одну сокиру поклав на ґрунт.

— Дивіться, товариші, — казав він, вернувшись до гурту. — Тут п'ять цифер. Кожен вибирає, яку хоче. На іншій сокирі на одну цифру менше. Чиєї там не знайдеться, того й жереб лізти. Згодні, га?

Замість відповіді Іван Кузьмич затер пальцем трійку, Мирошниченко без роздуму — двійку, Земляний трохи повагався, трохи був не діткнувся до одиниці, та раптом відсмикнув пальця, мов від гарячого і спокійно провів через чвірку. Уже хотів і я взяти собі котресь із чисел, та підскочив Євтухов з таким виглядом, ніби його хотіли обшахрувати — розхопити всі числа, а йому не залишити, чи залишити найгірше.

— Моя п'ятка! — накрив він долонею край сокири й тримав, ніби боявся, щоб цифра в якийсь спосіб звідти не вилізла.

— То мені залишається одиниця, — сказав я і теж мазнув пальцем по сокирі.

(Продовження буде)

З. Д.

ОСТАННІЙ ВЕЛИКДЕНЬ НА ПОЛТАВЩИНІ

(Спогад з-під совєтської дійсности)

Село Перервинці, Драбівського району, нічим не відрізнялося від Митляшівки, Ковтунівки, Писарщини, Лемпієвки та багато інших сусідніх сіл. Такі самі мальовничі хати в садках, той самий пахучий чорнозем, однакові запашні сінокоси. Так само річечка Чугмак, для всіх однаково поломе береги. Та неоднакові тут люди. Населення Перервинців з давніх-давен усславлене своєю гордовитістю, воно звало себе нащадками козацького роду і не терпіло чужої кривди. Поміщика не знали і кріпаками ніколи не були. Були це люди заможні, гонористі і дружні. Землю свою любили і хвалились, що вона найкраща на Україні. Тяжкою щоденною кривавицею її змочували, а за це матір-земелька не залишилася в боргу перед ними, сторицею винагороджувала селян. Ряснілі, бувало, токи скирдами, тріщали зерном переповнені комори, а худоби, — переліку не було, і то найкращої, племінної, — чваnилися. Тяжко працюємо, — весело святкуємо і м'яко спимо, відповідали бувало на ярмарку Перервинці своїм сусідам, самозакохано посміхаючись. Багато можуть козаки розповісти й про свою боротьбу з більшовизмом за вольність козачу, починаючи з 17-го року, і навіть ще в 1930 році повстання, але невдале, в жорстокий спосіб здавлене більшовиками. Ця невдача, що вирвала більш як 300 найкращих з Перервинців на Сибір, остаточно пригнітила їх. Після того козаки принишкли і понуро з притаєною ненавистю до большевиків тягнули своє чорне ярмо. Не було вже тієї життєрадости й грайливости. Заснували колгоспи, записалося з 900 господарств — 20, решта з холодною впертістю мовчала й залишилася одноосібниками. Довколишні села з неприхованою заздрістю відносились до Перервинців, при зустрічі запобігливо віталися, розпитували як вони витримують цю боротьбу і нарешті говорили: Вони таки молодці, козаки, та й годі.

Більшовики кинули гасло: „Релігія — опіюм для народа", і почалась кампанія боротьби з церквами. Арештовували без будь-яких підстав духівництво, накладали непосильні податки за церкви на церковні громади, почалась нагінка через пресу, мітінги, театри, радіо. Комсомольці агітували всю молодь вступати в гутки „БЕЗВІРНИК-ів". Випустили значки „Зразкового АТЕЇСТА". За декілька років на Полтавщині не залишилося жодної церкви і священника за винятком у Перервинцях. Десятикратні податки за церкву, козаки спокійно, тихо, сумлінно складали і відносили у Рай-Фін-Відділ. Правда, цьому сприяли всі навколишні села і хто чим міг, — допомагав утримати єдину святиню на цілу Область. Священник, отець Сергій, залишився від арешту тому, що був старий та ще й сліпий, але мирян в міру можливости обслуговував. За 60-річну службу в церкві священником, знав всі книги напам'ять і не потребував читати, лише для урочистости тримав в руках Євангелію в церкві. Декілька разів його викликали в ГПУ на допит і відпустили, в особистій течці значилося: „Дряхлий, слепой старік, тіхо помєшанний на религіозном дурмане, бальшой опасності для Савєтской Властi не представляєт", на цьому й закінчилося слідство, і о. Сергію дали спокійно дочекати смерти дома. Перервинці ж на цьому ще більше чванились і підносили свій гонор.

— Ми утримуємо церкву, ми одвоювали собі священника і нікому його не дамо, хочете, то ідіть до нас і моліться. І люди йшли зі всіх далеких сторін, ніччю приносили христити новонароджених, молоде подружжя від ЗАГСу (Запис Актів Громадянського Стану) приходило інкогніто вінчатися.

Приходили з Грибінського району, з Ковалівського і навіть з Яблунівського.

Минають дні, пливуть роки, й насувався страшний рік 33-й. Чорна, невблаганна смерть ходила з голодною косою по-під тини, по левадах, полях, лугах, шляхах, по хуторах і селах, заглядаючи в хати, на ліжко, під лавку, на піч, в повітку, у хлів, де кого зустріла — там і косила.

Та Перервинці рішили і в цьому році, як завжди, данину дати Богові, відсвяткувати Христове Воскресіння. Метушились, журбою оповиті, міняли у „ТОРГСІН-і" за останні золоті хрестики, декілька фунтів борошна, у вузлику несли до дому і готували „ПАСХУ". Носили на „ТОЛЧОК" приданне від матері, килими, скатерки, мережані рушники. Міняли за окрасць хліба, за кварту висівок пшеничних, ховали від голодних діточок, щоб розговітися на „Пасху".

Ще з вечора, як стало темно, навколо церкви за огорожею, збиралися люди, з клунками під пахвою. У церкві блимали лампадки і відправлялась Служба. Отець Сергій, старечим голосом, молився а по боках, під стінами у мрокові нічному, хрестилися люди. Ідуть, пливуть, ховаючись по під тинами, у затінку нічному, до церкви на Всенічну. Велика церква вже невміщала всіх прибувших, побожно голови схиливші, на колінах, від вівтаря аж до дзвіниці молився люд. Просив, благав спасіння, милосердя й прощення. Прости нам Боже ті покути, що так їх довго ми несемо.

Вже й досвіток, хоч півні й не співали, бо їх давно немає. Виходить пастир перед вівтар з хрестом піднятим у руці. ХРИСТОС ВОСКРЕС, величнo він вітає і сльози радости блистять. ВОІСТИНУ, йому у відповідь лунає, і люди христяться враз. А на дворі, сумиренними рядами, навколо церкви, перед „ПАСХАМИ" в переді зі свічечками восковими, стояли люди. Вийшла Процесія із церкви з о. Сергієм на чолі й поміж рядами: ХРИСТОС ВОСКРЕС, — щасливо прозвучало. ВОІСТИНУ ВОСКРЕС, — гула громада, і відгукнулося червоним спалахом на сході, ранкове небо. Світало. Єдиний, уцілілий дзвін дрижав повітрям із дзвіниці, Бум.м.м.., а люд, з блискучою росою на обличчях вторив, відповідав: ВОІСТИНУ ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!, — схилився голову на груди.

О Господи... Слава Тобі... дочекалися ще й і в цьому році, шепелявила старенька бабуня до дівчини праворуч. Перед нею лежала, в мисочці єдина крашанка та щіпочка солі. Розговітися. Більше нічого не мала. Дівчина нахилилася над пайкою чорного, житнього хліба і обережно поправляла на землі вишитий рушник.

ХРИСТОС ВОСКРЕС, промовила бабуня, ВОІСТИНУ... — дівчина, і обнялися,.. цілуються... один з другим, хто біля кого,.. і чути гомін навкруги: Прости мені,.. — Бог простить,. Іще раз,.. — Бог прос... і не доказала. Як грім із чистого неба, як ураган серед пустелі на оазу, так комсомолія зі всіх боків на церкву налетіла. Свистали, кричали, рвали ранок постріли рушниць, мов у вертепі — безбожники шаліли. Кругом огради зточили з рушницями в руках. Частина вдиралась в середину й господарювала. Бабки, бідненькі, скромні „Пасочки", кусок хлібини, крашанки в людей із рук повидирала і зносили на купу, а люди в паніці тікали. У човників, що тут стояли, збудилась кров козацька... Ось кремезний чоловік, з довгими чорними вусами й кубанкою на голові, вдарив комсомольця по обличчю, той поточився і впав з хлібиною в руках, другий комса з рушниці стрілив і голова з кубанкою розлетілася а тулуб з окривавленою шиєю упав на землю, а там отой козак, ще зовсім молодий, люшнею вдарив комсомольця. Зчинилась буча, бійка й стрілянина, всі бігали й кричали. Враз над головами протяла небо кулеметна черга. Стріляло НКВД приїхавше на авті. Ті, що вскочили за огорожу, — розбіглися, а решта були зачинені в огороді, на воротях стояло авто з кулеметом. Комсомольці закінчували зносити харчі. Серед площі лежав скрівавлений о. Сергій, намагався піднятися й не міг. Ризи його блищали у Великодньому досвітку кріваво-золотими плямами. Кропивницею й хрестом бавились комсомольці. Сонце вискочило на обрію й закрилось хмарами сумними. Десь з румовища крикнула сова. До брами притягнули три забитих козаки, а вісімнадцять ранених стояло. Приїхавша міліція й комсомольці вигонили людей за огорожу під охорону НКВД. Отця Сергія підняли, зірвали й його ризи і в підрясникові долучили до гурту людей.

— Шагом марш, пролунала команда, і тихо, мовчазно, зціпивши зуби 82 в супроводі міліції та НКВД посунули до міста арештовані. Сіра маса людей, без скарги, без лементу з закам'янілими обличчями, поміж лісами, нетрями і пустирями, рухались на північ. Там їх смереки провожали, зелені віти простягнувши аж на дорогу, а ліс задумливо у слід шумів, верхів'ям, сумом оповитий.

Комсомольці продовжували свій бенкет. Ломали іконостас, рвали ризи, тріщали рами, шкло і образи під ногами, кругами сміття на черевиках витирали. Чашу на попільничку для комсомола відклали а чашечку Роман (секр. комсомолу) взяв на самогонку. Десь взялась і бензина, усі книжки, хресті, ікони, ризи та стихарі облили й запалили. Навкруг багаття танці розпочали, мов дикуни й співали:

Далой, далой монахов,
Равінов і папов,
Да здраствуєт камуна
І юний комсомол.

А церква журно хилитала, хрестами, банями в блакитній висоті і відвернулась від долини, від диких виродків землі. Навкруг в пом'ятій травиці, залишились свічечки, та золотими зорями на небі — розтоптані крашанки.

УНРада та Українська Визвольна Боротьба

(Продовження зі стор. 2-гої)

країнську еміграцію — це люди на 90 відсотків безпартійні.

Думаю, що було помилковим спирати УНРаду на партійні принципи, які вже в революції, зокрема в часі Центральної Ради, так багато пошкодили Україні. Дві, зглядно три партії, на ділі поділили тоді поміж себе владу в Україні, дарма, що ніхто певно не знав, які сили вони репрезентують. Партійний принцип відтрутив від державного будівництва найцінніших українців, нерідко вже перед революцією дуже заслужених для української справи тільки тому, що вони не належали до ніякої соціялістичної партії.

Та коли тоді, в часі революції, ці партії бодай вносили фермент та революційний патос, як не державно-творчу працю, то нині вони не несуть патосу революції, ні маси не репрезентують. В УНРаді ці партії ще й замкнулися в чотири сектори, застерігаючи за собою на постійне певну кількість голосів в УНРаді, а з ними і певну дозу впливу. Так як за часів Центральної Ради ще сили в уряді були відтручені найінтелігентніші українські сили як непартійні, таке саме й нині в ще збільшеній мірі. В УНРаді тепер немає вже навіть партійних талантів, а с тільки партійні особи, бо скиальщина з Европи роз'їздитися на всі сторони світу і з партійних проводів часто повиїздили люди талановиті; а залишилися пересічні, партійні члени. Вони, згідно з амбіціями УНРади, мали би бути легально уповноважені вести українську політику, репрезентуючи її перед світом та ще й виробляти серед мас української еміграції довір'я, що вони найкраще поведуть справу визволення України, коли їм тільки дасться мандат та матеріяльні середники. Ясне, що український патріот, навіть найбільше здисциплінований мусить мати поважні сумніви, чи така УНРада має якраз найбільші моральні та інтелектуальні сили, щоб вести поза межами України політичну боротьбу за її визволення.

(Докінчення буде)

Вступайте в члени У. Н. Союзу

• РОЗШУКИ •

Пошукую ІВАНА НОДЬ з пов. Сянок, котрий має бути в Бінґемтон, Н. И., або околиці. Роджений в Мікісракс, Па. Жив в 1924 році в Джансон Ситі, Н. И. Був в Польщі в 1920 році і служив в польській армії у Львові. Хто знає про него прошу дати знати на адресу: **Rev. John Wm. Bereznicki, 374 Sheffield Ave., Brooklyn, N. Y.**

Пошукую мойого мужа ПЕТРА ПАВЛОВИЧА ЦАПАРА, брата Івана Цапар з Dorothy, N. Y. Жив у New York, 209 E. 104 St. Виїхав 6. квітня 1951 мабуть до Каліфорнії, Los Angeles. Прошу Укр. Комітет у Los Angeles та всіх людей доброї волі, які стрічали його від цього часу, або щинебудь знають про нього, повідомити жінку: **J. Zapar, 306 E. 6th St., New York 3, N. Y.**

• ПОМЕШКАННЯ •

ДО ВИНАЙМУ дешево 2 ПОКОЇ зі спільною кухнею для старшого подружжя в New Brunswick, N. J. Поінформує:

СОВІК
12 Laurel Pl, New Brunswick, N. J.

• РЕАЛЬНОСТИ •

ФАРМА, 180 акрів, дім 9 кімнат, стайня на 70 коров, 2 стодоли, гараж на 4 авта, на продаж або до винайму. Ближчі інформації подасть

STEPHEN D. SATZEWICH
32 East 7th Street,
New York City.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СХОДИНИ В СПІЛЦІ ПИСЬМЕННИКІВ

Бюро Секції Письменників при ЛМКлюбі скликає в суботу, 5 травня, в год. 7:30, ширші сходини своїх членів та запрошує до участи всіх поетів, письменників і літературних критиків, які проживають в Ню Йорку й околиці. Відбудеться перевибрання Управи Секції та будуть обговорені інші важні справи. Сходини відбудуться в „малій залі" ЛМКлюбу, 149 Евню „А", І. поверх.

За Бюро Секції: Вадим Лесич, Ів. Керницький

МІЛВІЛ, КАРМЕЛ РД., Н. ДЖ.

Свято Шевченка.

Дня 1 квітня б. р. влаштовано Свято Шевченка. Вступне слово виголосив предсідник У. Н. Дому на Кармел Рд., п. М. Ключка, а теж проводив святом. Реферат змістовно уложений відчитав п. Пойда. Хор під диригентурою п. Чабана відспівав „Заповіт", „Сонце заходить" і „Марш молоді". Бездоганно деклямували: п. Горинова „До Шевченка", п. Чабанова „Кавказ" і п. Бучинський „Іван Підкова" та діти Кость Чабан пролог „Шевченкова присяга" і Оля Чабан „Учітеся брати мої"; Богдан і Марта Чаплинські відспівали два соля і терцет „Садок вишневий". Найкраще відспівав п. Пойда сольо барітонове: „Думи мої" при акомпаніяменті бандури (Т. Чабан).

Академію закінчено українським і американським гимнами.

Добровільними датками зібрано $46, а по відрахованні розходів чистий дохід в сумі $28 переслано до розпорядимости УКК.

Пожертви зложили по $2: П. Козак, М. Голуб, Г. Малиновський, П. Рів; по $1: П. Деревлянець, П. Ормаска, М. Біловецький, Ф. Кравс, К. Параничі, І. Деревляний, Д. Гнатюк, П. Венц, І. Романюк, М. Горин, Янчинська, С. Пелехатий, П. Чопек, Ф. Бучинський, Мельник, Мартин ($2), Голуб, Чопик, Кольор, Свидрак, Малик, Лисенко, Лисенко, Лисенко, Сахарнецька, Микитюк ($2), Панасова, Ключка; решта дрібними.

Чабач.

ТОЛІДО, ОГАЙО.

Зі свята УНС на працю УКК.

На початку року тут відбулось дуже симпатичне новорічне свято Філії УНС. Підчас свята було переведено збірку на працю УКК, що дала поважну цифру $115.00 Головою цієї філії є п. Мадецький, а секретарем п. Кульматицький. На святі був також присутній яко запрошений гість, п. д-р Борис Филипчак, що осів у Толідо, яка одинокий український лікар.

У Толідо уже від довшого часу провадиться акція по заснуванню тут відділу УКК, одначе справа натрапляє на різні перешкоди, як байдужість громадянства, відсутність інтеліґенції і под. В цій справі виявляє більшу активність тутешній бизнесмен Михайло Кушнір. Треба сподіватись, що згодом українське життя в Толідо пожвавиться і Відділ Комітету таки буде засновано.

В. П.

• РІЗНІ ОГОЛОШЕННЯ •

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПАМЯТАЙТЕ, що в неділю, 24-го червня 1951 р. буде **ВЕЛИКА ПРОГУЛЬКА КОРАБЛЕМ (Boat-Ride)** з портів Newark і New York.

УПРАВА
Ukr. Am. Businessmen Ass'n.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. И. — Тов. Українська Січ, від. 39, подає до відома своїм членам, що в неділю, 6. травня, в год. 3-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, відбудуться загальні збори Тов. Просимо всіх членів явитися на збори, на яких будуть читані і вирішувані поправки до статуту. — Управа Т-ва.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрест., від. 223, повідомляє всіх членів, що збори відбудуться в неділю, 6. травня, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній салі. Присутність всіх членів конечна. — Уряд Бр.

БАЛТІМОР, МД. — Місячні збори від. 337, ім. І. Франка, відбудуться в неділю, 6. травня, в год. 12, на салі укр. церкви, 524 S. Wolfe St. Проситься всіх членів прибути на час. — Управа.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

• Професійні оголошення •

✝

В шосту річницю трагічної смерти Гетьмана Всієї України і Військ Козацьких **ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО** будуть відправлені в Ню Йорку **ПАНАХИДИ** за спокій душі славної памяти Гетьмана:

В НЕДІЛЮ, 6. травня ц. р. в Українській Православній Церкві св. Володимира, при 334 E. 14-а вул., в год. 12:30 після Сл. Божої. Панахиду Стеценка співатиме хор під упр. проф. Завітневича.

В НЕДІЛЮ, 13. травня ц. р., в Українській Католицькій Церкві св. Юрія, при 22 E. 7-а вул., в год. 11., в Церковній Каплиці і в год. 12:30 при Головному Вівтарі.

До участи в панахидах запрошує оцим Українське Громадянство Старшина Української Гетьманської Організації в Ню Йорку.

ТАРЗАН, ч. 2585. Посередник

„Пождіть, тату!" — закликав Ован, „Тарзан це мій приятель". — „Але ж це чужинець" — застогнав батько. — Відступися, я його вб'ю!"

„Хто вб'є Ованового приятеля, мусить наперед вбити Ована" — відповів хлопець, виступаючи наперед.

„А може справді, Аване, було б краще вислухати хлопця" — заговорив один тугий вояк.

„Дуже добре. Говори Оване!" — застогнав провідник.

„Ризикуючи своїм життям Тарзан врятував моє" — сказав Ован. Він побив рита в рукопашнім бою і вбив його. Чи так зробив би ворог?"